

מחקר מדעי מוכיח: הקורא הממוצע של „העולם הזה“ הוא משכיל, מבוסס, צבר או עולה לפני קום המדינה

אתה!

מי אתה?
באיז חברה אתה נמצא, כשאתה קורא שבועון זה?
מי הם שאר הקוראים של „העולם הזה“?
בוודאי שאלת את עצמך לא פעם. בוודאי יש לנגד עיניך תמונה דמיונית כלשהי של הקורא „הממוצע“ של השבועון המסויים.
אם כן — ייתכן שצפויה לך אפתעה.

בני 20 ומעלה — בערים

החודש פורסם מחקר מאלף ביותר, הכולל נתונים מדעיים מדויקים על קוראי „העולם הזה“. ערך את המחקר המוסד הרציני ביותר בשטח זה בישראל — „המכון למחקר חברתי שימושי“ בירושלים (הנהנה משם עולמי), בשיתוף המכון לקומוניקציה של האוניברסיטה העברית.
הוא נערך למען גוף שיש לו עניין חיוני בידיעת נתונים מסוג זה: „איגוד המפרסמים בישראל“.
המחקר נערך, לפני חצי שנה, בדצמבר 1970 (לפני השינויים האחרונים שחלו ב„העולם הזה“, עם שיבת אורי אבנרי לתפקיד העורך המעשי של העיתון. מאז סוף פברואר ניכרת עלייה חשובה בתפוצת העיתון ובי תגובת הקוראים).

בסקר נכללת האוכלוסייה העירונית בלבד, ובקרב זו: גילאי 20 ומעלה בלבד. דבר זה מקפח במידה מסויימת את „העולם הזה“, שיש לו מייקבץ חשוב של קוראים בין אוכלוסיית השביעיסטים, השמיניסטים והצבא.

שליש: מעל לגיל 40

אם כן, מי הם קוראי „העולם הזה“?
האפתעה הראשונה היא בגיל.
מקובל להניח כי „העולם הזה“ הוא רק עיתון של צעירים. מסתבר שזוהי טעות.
כאמור, אין הסקר כולל את הגילאים שמתחת ל-20 — ציבור חשוב ביותר בשבילנו. אבל לגבי הגילאים שמעל לגיל זה יש כאן אפתעה.
40% מקוראי „העולם הזה“ (שמעל לגיל 20) הם בני 20 עד 29.
25% מהם הם בגיל 30 עד 39.
אבל 35% מהם מעל לגיל 39 — כלומר, בגיל 40 עד 54.
רק מעל לגיל זה נעלמת הצמידות לשבועון המסויים. אין לשבועון זה קוראים מעל לגיל 55. גולדה אינה יוצאת מן הכלל. הקשישים ברוחם אינם אוהבים את „העולם הזה“.

הציבור המשכיל ביותר בישראל

לאובי „העולם הזה“ יבוא הנתון הבא — נתון השכלה — כזעזוע ממש.
העולם הזה, קוראי „העולם הזה“ הם השיכבה המשכילה ביותר בישראל!
ואלה הם הנתונים היבשים:
64% (שישים וארבעה אחוזים!) של קוראי „העולם הזה“ הם בעלי השכלה של 12 כיתות ומעלה.
שניים מבין כל שלושת קוראי „העולם הזה“ שהם מעל לגיל 20 הם, אם כן, אקדמאים, סטודנטים או לפחות בעלי תעודת-בגרות.
18% למדו 9 עד 11 שנים. רק 18% למדו 8 כיתות פחות. (מיעוט קטן זה כולל, אגב, את אורי אבנרי עצי מו, שאין לו השכלה פורמלית).

מבחינת ההשכלה, עולה „העולם הזה“ בהרבה על כל שבועון ישראלי אחר, וכמובן על שני הצהרונים. מבין קוראי „מעריב“, 44% הם בעלי השכלה של 12 כיתות ומעלה, לעומת 23% מבין קוראי „ידיעות אחרונות“. רמת ההשכלה של קוראי „הארץ“ דומה לזו של קוראי „העולם הזה“.

עיתון של גברים ונשים

ייתכן שחשבת כי „העולם הזה“ הוא בראש ובראשונה עיתון של גברים.

מסתבר שלא כל-כך.
59% של קוראי „העולם הזה“, מעל לגיל 20, הם גברים. 41% הם נשים.
כלומר, החלוקה לפי המינים היא כימעט שווה-בשווה — דבר שלא קיים בשום שבועון ישראלי אחר.

עיתון של צברים

לא פחות מעניינים הנתונים לגבי ארץ המוצא. חשבת ש„העולם הזה“ הוא בעיקר עיתון של צברים? ובכן, צדקת.
למעלה ממחצית קוראי „העולם הזה“ הם ילידי-הארץ. אם נוסיף לכך את הגילאים שמתחת ל-20, ש-אינם כלולים בסקר, יסתבר כי הרוב העצום של קוראי שבועון זה הם צברים.
כמעט כל שאר הקוראים שמעל לגיל 20 הם יוצאי אירופה ואמריקה.
למרבה הצער, הצלחנו פחות בקרב עולי אסיה ו-צפון-אפריקה. אחוז קוראי „העולם הזה“ ביניהם הוא אפסי.
מבין ילידי חו"ל, שני שלישים באו לארץ לפני מלחמת-השיחור, ורק שליש לאחר מכן.

בעלי ההכנסה הגבוהה ביותר

המפרסמים מתעניינים, כמובן, בעיקר ברמת ההכנסה.
לאחדים מהם יבוא הסקר כאפתעה.
כי זהו המצב: „העולם הזה“ שמעל לגיל 20, כ-75% מבין קוראי „העולם הזה“ שמעל לגיל 20, כ-75%

הם בעלי הכנסה חודשית של למעלה מאלף לירות. רק רבע הוא בעל הכנסה של 600 עד 1000 ל"י לחודש. אין לנו בכלל קוראים אחרי גיל הצבא, שהכנסתם היא פחות מ-600 ל"י.

אשפתות צעירות

ביחס למצב המשפחתי, נדמה שקוראי „העולם הזה“ אינם דוגמה טובה לעידוד הילודה.
מחצית מבין קוראי העיתון מעל לגיל 20, הם נשואים ללא ילדים.
רבע נמצא עדיין במצב של רווקות. הרבע הרביעי מהם נשואים עם ילד אחד עד שלושה ילדים.

אזרחי. משכילי. מבוסס

נה, אם כן, תמונה אופיינית של קורא „העולם הזה“ שמעל לגיל 20:
הוא יליד הארץ, או שבא לארץ בגיל צעיר, לפני מלחמת-השיחור.
הוא בעל השכלה אקדמאית או לפחות בעל תעודת-בגרות.
הכנסתו החודשית עולה על 1000 ל"י.
הוא נשוי, בדרך לבניית משפחה — אך עדיין בלי ילדים או בעל ילד אחד.
תמונה זו כוללת רק את הקוראים את „העולם הזה“ בלבד — כלומר, שאינם קוראים שום שבועון אחר, ישראלי או זר.
בעלי המחקר עצמם מצאו לנכון לציין כי תמונה זו

עשויה להשתנות, אם יקחו בחשבון את קוראי „העולם הזה“ הקוראים גם שבועון נוסף — למשל, „טיים“. ברור כי הוספה זו (יחד עם הוספת הגילאים שמתחת לגיל 20) היתה מגדילה לא רק באופן מכריע את אחוז קוראי „העולם הזה“ באוכלוסייה הכללית, אלא גם מחזקת עוד יותר את התכונות שנקבעו במחקר, לגבי ההכנסה החודשית, ההשכלה וכו'.

הקוראים והמצביעים — אותה שיכבה

פרט מעניין, שלא היה ידוע לעורכי המחקר, נועץ בזהות הרבה, מבחינה דמוגרפית וגיאוגרפית, בין קוראי „העולם הזה“ ובין מצביעי תנועת העולם הזה — כוח חדש בבחירות לכנסת.

הניתוח המפורט של תוצאות הבחירות מראה בדיוק את אותה התוצאה כמו המחקר של קוראי העיתון: אחוז אפסי בריכוזי העולים החדשים, ריכוז גדול בקרב האינטליגנציה הצעירה בצפון תל-אביב, הרי-הכרמל ואזורים דומים.

זוהי „ארץ-ישראל החושבת“.

בחברה דמוקרטית, ברור שכל הקולות שווים. אך מבחינת המישקל הסגולי, יש הבדל בין קולותיהם של אנשים שגדלו בארץ, שהתרגלו לחשוב מחשבה עצמית ובין קולותיהם של אנשים שזה מקרוב באו אלינו, שהתמצאותם בארץ עודנה רופפת, ושרמת השכלתם נמוכה.

מישקל סגולי מרבי

לפני כמה ימים התלונן עורך אחד העיתונים החשובים בארץ, בהגיבו על כמה שורות שהופיעו ב„העולם הזה“ ושגרמו לוויכוח חריף במערכת שלו: „מדוע זה כל העיתונאים קוראים את „העולם הזה“? נראה שזה עיתון הנקרא ביותר בחוגי העיתונות!“

לאור המחקר המדעי המעודכן, אפשר להרחיב אימ"רה זו: „העולם הזה“ הוא העיתון הנקרא ביותר בחוגי האינטליגנציה הצעירה והפחות-צעירה (מבחינת הגיל) המושרת בארץ.

בכך טמון הפיתרון לתעלומה שרבים ניסו לפענח אותה: מדוע יש ל„העולם הזה“, שתפוצתו רחוקה מזו של הצהרונים, למשל — השפעה כה רבה על עיצוב דיעות הציבור וחיי החברה בישראל?

(למשל: מדוע חשב הממונה על שרותי-הביטחון לפני תריסר שנים, כפי שגילה לאחרונה בספר השכתיב, כי התקפת „העולם הזה“ על המישטר הבן-גוריוני דאז הפחיד אותו יותר מכל תופעה אחרת בארץ, עד כי מצא אז לנכון להפעיל את מלוא כוחם של שרותי הביטחון נגדנו?)

הסיבה היא פשוטה: „העולם הזה“ מגיע לציבור המעצב את דעת-הקהל, שמישקלו הסגולי עולה לאין-ערוך על כוחו המיספרי.

זהו הצד הצביוני. מבחינה כלכלית, יש לקח דומה למפרסמים: „העולם הזה“ מגיע אל ציבור-הקונים המבוסס והמבחין ביותר.

אולי זה מסביר את עליית שטח-המודעות בשבועות האחרונים, המאפשרת את הגדלת מיספר העמודים.